

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih KACIR* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

2025 yılı bahar ve yaz aylarında ülke genelinde yaşanan orman yangınları, yalnızca doğal bir afet değil; aynı zamanda insan kaynaklı, yapısal ve politik bir ekolojik kriz olarak karşımızda durmaktadır. 1 Mayıs–28 Temmuz 2025 tarihleri arasında, ülkenin farklı coğrafi bölgelerinde—İzmir'den Hakkâri'ye, Muğla'dan Diyarbakır'a, Antalya'dan, Şırnak ve Tunceli'ye kadar—çok sayıda büyük çaplı orman yangını meydana gelmiş; bu yangınlar doğayı, canlı yaşamını, haklarımızı ve ülkemizin ekolojik bütünlüğünü ciddi biçimde tehdit etmiştir.

Bu süreçte ülke genelinde 47 ilde yangın bildirilmiştir. Söz konusu yangınlar özellikle İzmir'in Aliağa, Foça ve Torbalı ilçelerinde, Bursa'nın Osmangazi ilçesinde, Aydın'ın Çine ilçesinde, Antalya'nın Manavgat ve Kumluca bölgelerinde, ayrıca Karabük, Tunceli, Diyarbakır ve Şırnak'ta yoğunluk kazanmıştır. 24–26 Haziran 2025 tarihleri arasında yalnızca üç gün içerisinde 8 büyük orman yangını meydana gelmiştir.

Bu yangınlar sonucunda resmi kayıtlara göre 14 yurttaş yaşamını yitirmiş, 96 kişi yaralanmış, 50.000'i aşkın yurttaş yerleşim alanlarından tahliye edilmek zorunda kalmıştır. Yangınların meydana geldiği bölgelerde tarım arazileri, zeytinlikler, seralar ve kırsal haneler zarar görmüş, halkın geçim kaynakları doğrudan etkilenmiştir.

2025 yılının ilk yaz aylarında çıkan yangınlar sonucunda toplamda 80.000 hektardan fazla ormanlık alan tahrip olmuştur. Bu alan, yaklaşık 110 bin futbol sahasına eşdeğerdir. Yangınlar, yalnızca ağaç örtüsünü değil; o ormanlarda yaşam süren kuşlar, sürüngenler, memeliler, böcekler, arılar ve diğer sayısız canlı türünü de yok etmiştir.

Resmî açıklamalara göre en az 84 çiftlik hayvanı (40 koyun, 37 küçükbaş, 7 büyükbaş) yangınlar nedeniyle yaşamını yitirmiştir. Sayıları tespit edilemeyen çok sayıda yaban hayvanı da zarar görmüş veya ölmüştür. Ekoloğlara göre, yangınlar sonucunda yok olan bu ekosistemlerin yeniden dengelenmesi onlarca yılı bulabilecek bir süreçtir. Özellikle arı popülasyonunun azalması, tarımsal üretimde polinasyon (tozlaşma) mekanizmasını tehdit etmektedir.

Orman Genel Müdürlüğü ve ilgili kurumların verilerine göre, ülkemizde meydana gelen yangınların %90'ı insan kaynaklıdır. Bunların bir kısmı dikkatsizlik sonucu meydana gelirken; önemli bir bölümü sabotaj, tarla açma, madencilik hazırlığı ve enerji projeleri ile doğrudan ilişkili olabilmektedir. 2025 yaz yangınlarının da çoğunlukla yerleşim alanlarına yakın bölgelerde ve enerji/maden faaliyetlerinin yoğunlaştığı noktalarda meydana gelmiş olması, bu olasılığı güçlendirmektedir.

Temmuz 2025'te yürürlüğe giren yeni Maden Yasası ile birlikte, zeytinlik ve orman alanlarının madencilik projelerine açılmasının önü yasal olarak açılmıştır. 2024 yılında 23.053 hektar ormanlık alan ormancılık dışı kullanıma tahsis edilmiş, bu alanların 1.427'si madencilik ruhsatı ile ilişkilendirilmiştir. Bu uygulamalar, ormanların anayasal güvence altında olduğu gerçeğiyle çelişmekte; kamu yararı kavramı, çevre tahribatını meşrulaştırmak amacıyla yeniden tanımlanmaktadır. Zeytin üreticileri ve köylülerin yoğun tepkisine rağmen yapılan bu düzenlemeler, ekosistemlerin parçalanmasına ve yangın risklerinin artmasına neden olmaktadır.

2025 yılında yürürlüğe giren İklim Kanunu'nun, iklim krizine karşı etkili bir mücadele zemini yaratması beklenirken; uygulamada bu hedeflerden uzak bir seyir izlenmiştir. Kanunun merkezî, piyasa odaklı ve yeşil sermayeyi önceleyen yapısı, doğa koruma ve önleyici planlama mekanizmalarını ikincil düzeye itmiştir. Kanunun yürürlüğe girmesinin ardından yalnızca yedi ay içinde, önceki yıllara oranla çok daha fazla sayıda ve genişlikte orman yangını yaşanmıştır. Bu durum, İklim Kanunu'nun iklim adaletine dayalı bir perspektiften değil; sermaye dostu projeleri kolaylaştırıcı yönde kullanıldığını göstermektedir.

AKP iktidarı öncesinde (2002 yılı) Türkiye'nin hava müdahale kapasitesi 73 ton seviyesindeydi. 2025 yılı itibarıyla, hükümet verilerine göre 27 yangın söndürme uçağı, 105 helikopter, 6.000 kara aracı ve 25.000 personel görevlendirilmiştir. Buna karşın, gece görüşlü hava araçları hâlen envantere dahil edilmemiştir. Bu eksiklik, gün batımından sonra başlayan yangınların sabaha kadar kontrol altına alınamamasına yol açmakta ve müdahale kapasitesini ciddi şekilde sınırlandırmaktadır.

Ayrıca, 14 insansız hava aracı (İHA) ile yangın takibi yapılmasına rağmen, bu teknolojik üstünlük yeterli koordinasyon ve planlama eksikliği nedeniyle yangınların önlenmesinde ve büyümeden kontrol altına alınmasında etkin kullanılamamaktadır. Gözlemlenen gecikmeler, birçok yangının kısa sürede büyüyerek ormanları, yerleşim alanlarını ve insan hayatını tehdit etmesine neden olmuştur.

Orman Genel Müdürlüğü'nün bütçesi yıllar içinde görece azalmıştır. Örneğin 2019 yılında özel bütçeli kurumlar içerisindeki payı %4,48 iken, 2024 yılında bu oran %2,55 seviyesine gerilemiştir. Buna karşın, 2025 yılı ilk yarısında Diyanet İşleri Başkanlığı'na tahsis edilen bütçe yaklaşık 130 milyar TL olurken, Orman Genel Müdürlüğü'ne ayrılan bütçe yalnızca 45 milyar TL'de kalmıştır. Bu durum, devletin kurumsal önceliklerinin, doğayı ve yaşamı değil; ideolojik ve bürokratik alanları öncelediğini göstermektedir.

Yangınlara ilişkin pek çok ihalenin yeterince şeffaf yapılmadığı, yerel yönetimlerin ve meslek odalarının bu süreçlere dahil edilmediği de kamuoyuna yansımıştır. Merkeziyetçi yönetim anlayışı, yangınlara hızlı müdahale edilmesini engellemiş; yerel dayanışma ve planlama mekanizmalarının dışlanması sahada ciddi koordinasyon sorunları yaratmıştır.

Yangınlardan doğrudan etkilenen bölgelerde yaşayan yurttaşlar yerlerinden edilmiş, tarım ve hayvancılık temel geçim kaynaklarını kaybetmiştir. Yangın sonrası oluşan barınma, gıda ve içme suyu krizleri, halk sağlığını tehdit etmektedir. Özellikle kadınlar, bu krizlerde hem ekonomik hem de bakım yükü açısından en fazla etkilenen kesim olmuştur.

Ayrıca yangınlardan sonra ortaya çıkan göç dalgaları, kırsal bölgelerde sosyal dokuyu da sarsmış; bazı köyler tamamen boşalmış, çocukların eğitim hakkı sekteye uğramıştır. Bu tablo, yalnızca çevresel bir kriz değil; aynı zamanda toplumsal adalet ve insan hakları meselesi olarak ele alınmalıdır.

2025 yılı yaz yangınları, iklim krizi, çevre politikaları, yasa değişiklikleri ve kurumsal ihmalin bir bileşkesidir. Demokratik, ekolojik ve toplumsal haklar merkezli bir perspektifle, aşağıdaki taleplerin karşılanması aciliyet taşımaktadır:

- Zeytinlikler, ormanlık alanlar ve tarım arazilerinin madencilik ve enerji projelerine açılmasına olanak tanıyan tüm yasal düzenlemeler derhal iptal edilmelidir.
- Yanan alanların imara açılması kesin biçimde yasaklanmalı; buralarda yalnızca bilimsel, katılımcı ve kamusal denetimle yürütülen ekolojik restorasyon çalışmaları yapılmalıdır.
- Gece görüşlü hava araçları ve erken müdahale teknolojileri ivedilikle envantere alınmalı, yangın filoları güçlendirilmelidir.
- Orman Genel Müdürlüğü'nün bütçesi ve personel sayısı artırılmalı, yerel yönetimlerle iş birliği içinde yangınlara karşı toplumsal seferberlik modeli geliştirilmelidir.
- Yangın yönetimi merkeziyetçi yapıdan çıkarılarak, halkın, ekoloji örgütlerinin, meslek odalarının ve kadın örgütlerinin katılımıyla planlanmalıdır.

Bu minvalde, ilgili Bakanlıkları yangınların yol açtığı ekolojik yıkımın tüm boyutlarını kapsamlı ve titiz bir şekilde araştırmaya; sorumluların net bir şekilde tespit edilmesine, benzer felaketlerin önlenmesine yönelik etkili ve uygulanabilir politikaların geliştirilmesine; ayrıca kamu kaynaklarının doğa ve yaşam lehine yeniden yapılandırılmasına yönelik derhal somut adımlar atmaya davet ediyoruz.

Bu bağlamda;

1. 2020–2025 yılları arasında orman yangınlarıyla mücadelede kullanılmak üzere geliştirilen yerli teknoloji sayısı nedir? Bu teknolojiler hangi kurumlar veya özel sektör iş birlikleriyle geliştirilmiştir? Geliştirilen ürünlerin kullanım alanları ve etki analizleri nelerdir?
2. Yangınla mücadelede kullanılan İnsansız Hava Araçları (İHA), termal kameralar, gece görüşlü uçaklar, erken uyarı sistemleri gibi teknolojilerin yerli üretim kapasitesi nedir? Hangi sistemler hâlen ithal edilmektedir ve bunların yerlileştirme sürecine dair Bakanlığınızın hedefleri nelerdir?
3. Yangın yönetimi, izleme, tahmin ve müdahale teknolojilerinin geliştirilmesi amacıyla 2020–2025 yılları arasında Bakanlığınız bütçesinden AR-GE projelerine tahsis edilen kaynak miktarı nedir? Bu fonların illere, üniversitelere ve teknoparklara göre dağılımı nasıldır?
4. Yangın erken uyarı sistemleri geliştirme ve yaygınlaştırma çalışmaları kapsamında yürütülen projeler nelerdir? Bu sistemlerin hangi orman bölgelerinde kurulu olduğu ve etkinlik düzeyine dair kamuya açık performans raporları var mıdır?
5. Yangın söndürme araçlarında kullanılan teknolojilere yönelik olarak TÜBİTAK, KOSGEB veya bağlı diğer kuruluşlar üzerinden desteklenen projelerin sayısı nedir? Bu projelerin sonuçlarına ilişkin herhangi bir kamu denetimi veya etki değerlendirmesi yapılmış mıdır?
6. Bakanlığınız, yangınla mücadelede görevli kamu kurumlarıyla (Tarım ve Orman Bakanlığı, AFAD, belediyeler vb.) teknolojik iş birliği ve veri paylaşımını nasıl koordine etmektedir? 2021–2025 yılları arasında bu alanda yapılan protokoller, proje ortaklıkları ve altyapı desteklerinin detaylı listesi nedir?
7. 2025 yılında yaşanan büyük yangınlar sırasında, Bakanlığınız tarafından geliştirilen veya desteklenen teknolojilerin kullanım durumu nedir? Kaç bölgede, hangi araçlarla, ne tür ölçümler yapılmış; hangi teknolojiler kullanılamamıştır ve neden?
8. Yangınlara müdahalede yapay zekâ, görüntü işleme, uzaktan algılama ve coğrafi bilgi sistemleri (CBS) gibi ileri teknolojilerin kullanılmasına yönelik desteklenen girişimlerin sayısı nedir? Bu girişimlerin ticarileşme, sahada uygulanma ve izleme süreçlerine dair veriler nelerdir?
9. Yangın sezonu öncesi ve sonrasında yürütülen teknoloji değerlendirme raporları kamuya açık mıdır? Bu raporların yayımlanması ve kamu denetimine açılması için Bakanlığınız ne tür adımlar atmaktadır?
10. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın, yangınla mücadelede görev alan yerel yönetimler ve sivil toplum örgütlerine teknoloji erişimi sağlamak adına yürüttüğü destek programları var mıdır? Varsa bu programlardan 2020–2025 arasında kaç kurum yararlanmıştı?